ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420501012

AA43-0764-14/15

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 25.jūnijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:

tiesnesis referents M.Birzgalis,

tiesneses A.Šteinberga un V.Zommere

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. C/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu, ar kuru Nodarbinātības valsts aģentūra pieteicējam piešķirtu viņa lūgtos kursus, piešķirtu bezdarbnieka statusu laika periodā no 2011.gada 12.oktobra līdz 2012.gada 16.maijam un atlīdzinātu morālo kaitējumu Ls 15 000, sakarā ar /pers. C/ apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 14.decembra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2012.gada 23.aprīlī /pers. C/ (turpmāk – pieteicējs) vērsās Labklājības ministrijā, iebilstot pret Nodarbinātības valsts aģentūras rīcību, nepiešķirot pieteicējam kursus, kuriem viņš pieteicies pirms vairākiem gadiem, un lūdzot tos piešķirt, kā arī lūdzot atjaunot viņam bezdarbnieka statusu.

[2] Labklājības ministrija 2012.gada 24.maijā sniegusi atbildi Nr.17.2-06/11-1, norādot, ka pēc Nodarbinātības valsts aģentūras sniegtās informācijas pieteicējs bezdarbnieka statusu no jauna ieguvis 2012.gada 16.maijā. Tāpat Labklājības ministrija norādījusi, ka nesaskata Nodarbinātības valsts aģentūras rīcībā normatīvo aktu pārkāpumus, jo laikā, kad pieteicējs atradās bezdarbnieka statusā, viņam iespēju robežās tika piedāvāti uz konkrēto brīdi pieejamie pasākumi.

[3] Nepiekrītot Labklājības ministrijas sniegtajai atbildei, pieteicējs vērsās Administratīvajā rajona tiesā ar pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta pieņemšanu un morālā kaitējuma Ls 15000 atlīdzināšanu.

Pieteikumā norādīts, ka pieteicējam tika liegtas jebkādas iespējas gūt tos labumus, ko guva citi bezdarbnieki, atrodoties tādā pašā bezdarbnieka statusā kā pieteicējs. Pieteicēja ieskatā Nodarbinātības valsts aģentūra un Labklājības ministrija pretlikumīgi izturējušās tieši pret pieteicēju, jo viņa draugam, kas bija pieteicies uz tādiem pašiem kursiem kā pieteicējs, tie tika piedāvāti jau pēc pāris mēnešiem, bet pieteicējam ir jāgaida 6 gadi un vairāk.

[4] Nodarbinātības valsts aģentūra tiesai sniegtajā rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteikums ir noraidāms, pamatojoties uz turpmāk minēto.

[4.1] 2009.gada 13.jūlijā Nodarbinātības valsts aģentūras Rīgas reģionālā filiāle, pamatojoties uz pieteicēja 2009.gada 13.jūlija iesniegumu bezdarbnieka statusa piešķiršanai, ar lēmumu Nr.090713pies1 piešķīra pieteicējam bezdarbnieka statusu, savukārt 2011.gada 12.oktobrī tika pieņemts lēmums Nr.090713-647zaud4, ar kuru pieteicējs bezdarbnieka statusu zaudēja no 2011.gada 20.septembra. 2011.gada 23.novembrī a r lēmumu Nr.58 iepriekš minētais lēmums, ņemot vērā, ka pieteicējam no 2011.gada 26.maija ir darbnespēja, tika atcelts, un pieteicējam tika lūgts ne vēlāk kā nākamajā dienā pēc darbnespējas beigām apmeklēt filiāli /adrese/.kabinetā, ņemot līdzi pasi un visu darbnespējas periodu apliecinošus dokumentus. Tā kā pieteicējs neieradās, viņam netika atjaunots bezdarbnieka statuss.

[4.2] Saskaņā ar Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 12.panta pirmās daļas 6.punktu un ceturto daļu, pieteicējs bezdarbnieka statusu no jauna varēja iegūt ne ātrāk kā 2012.gada 12.janvārī. Minētās tiesības pieteicējs izmantoja 2012.gada 16.maijā.

[4.3] Pieteicējs bezdarbnieka statusa iegūšanas dienā izteica vēlmi dalībai neformālās izglītības programmā „51K mod. – „C" kategorijas (ar 1.pal.) autovadītājs ar iepriekš iegūtu „B" kategoriju". Izteiktā vēlme saskaņā ar normatīvo aktu prasībām reģistrēta Informācijas sistēmā /Nosaukums D/ 2012.gada 16.maijā.

Apmācību organizēšanai tiek izmantota apmācību kuponu metode, un tās īstenošanas kārtību saskaņā ar Ministru kabineta 2011.gada 25.janvāra noteikumu Nr.75 „Noteikumi par aktīvo nodarbinātības pasākumu un preventīvo bezdarba samazināšanas pasākumu organizēšanas un finansēšanas kārtību un pasākumu īstenotāju izvēles principiem" (turpmāk – MK noteikumi Nr.75) 10.1.apakšpunktā paredzēto nosaka Nodarbinātības valsts aģentūra.

Pieteicējam apmācību kupons dalībai neformālās izglītības programmā „51K mod. – „C" kategorijas (ar 1.pal.) autovadītājs ar iepriekš iegūtu „B" kategoriju" līdz šim brīdim nav izsniegts, jo nav pienākusi rinda apmācību kupona saņemšanai. Pieteicējam apmācību kupons tiks izsniegts saskaņā ar noteikto kārtību, ievērojot spēkā esošos normatīvos aktus.

[4.4] Nodarbinātības valsts aģentūra nepiekrīt pieteikumā izteiktajam apgalvojumam, ka nav sniegusi atbildes uz pieteicēja iesniegumiem.

Pieteicēja iesniegumi izskatīti gan Iesniegumu likuma, gan Administratīvā procesa likuma noteiktajā kārtībā un termiņā, tādējādi nav pārkāptas normatīvo aktu prasības un pieteicējam nav nodarīts nekāds kaitējums.

[5] 2012.gada 28.novembrī pieteicējs iesniedzis pieteikuma papildinājumus, kuros norāda, ka viņam piedāvāts darbs, bet, lai to iegūtu, nepieciešams apmeklēt kursus transportlīdzekļa vadītāja kvalifikācijas iegūšanai. Darbnespējas lapa tika uzrādīta Nodarbinātības valsta aģentūras darbiniekiem, ko apliecina pievienotās fotogrāfijas.

[6] Ar Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 14.decembra spriedumu /pers. C/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu noraidīts.

Spriedums motivēts šādi.

[6.1] Nodarbinātības valsts aģentūra 2011.gada 12.oktobrī pieņēma lēmumu Nr.090713-647zaud4, ar kuru pieteicējs bezdarbnieka statusu zaudēja no 2011.gada 20.septembra. Ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2011.gada 23.novembra lēmumu Nr.58 iepriekš minētais lēmums tika atcelts, ņemot vērā, ka pieteicējam kopš 2011.gada 26.maija ir darbnespēja, un pieteicējam tika lūgts ne vēlāk kā nākamajā dienā pēc darbnespējas beigām apmeklēt Nodarbinātības valsts aģentūras filiāli /adrese/.kabinetu, ņemot līdzi pasi un visu darbnespējas periodu apliecinošus dokumentus. No darbnespējas lapas Nr.642/11 izriet, ka pieteicēja darbnespēja ilgusi no 2011.gada 26.maija līdz 2011.gada 23.decembrim. Tā kā pieteicējs neieradās Nodarbinātības valsts aģentūrā nākamajā darbadienā pēc tam, kad 2011.gada 23.decembrī beidzās darbnespējas periods, viņam netika atjaunots bezdarbnieka statuss.

Lietā ir strīds par to, vai pieteicējam pamatoti nav atjaunots bezdarbnieka statuss un vai pieteicējs atbilstoši bezdarbnieka statusam pamatoti nav atjaunots rindā neformālās izglītības programmā „51K mod. – „C" kategorijas (ar 1.pal.) autovadītājs ar iepriekš iegūtu „B" kategoriju".

[6.2] Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 2.punktā bezdarbniekiem ir noteikts pienākums individuālajā darba meklēšanas plānā noteiktajā dienā ierasties Nodarbinātības valsts aģentūrā un uzrādīt normatīvajos aktos noteiktos dokumentus. Vienlaikus 14.panta trešajā daļā uzskaitīti gadījumi, kad neierašanās Nodarbinātības valsts aģentūrā šā panta pirmās daļas 2.punktā minētajā gadījumā tiek uzskatīta par attaisnotu. Kā viens no šādiem gadījumiem norādīts gadījums, kad ierašanās nav iespējama, ja bezdarbniekam iestājusies pārejoša darbnespēja.

Saskaņā ar Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta ceturto daļu bezdarbniekam jāierodas Nodarbinātības valsts aģentūrā pirmajā darba dienā pēc šā panta trešajā daļā minēto attaisnojošo iemeslu izbeigšanās, uzrādot attaisnojošo iemeslu apstiprinošu dokumentu.

No iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka bezdarbnieka pienākums ir pildīt individuālo darba meklēšanas plānu un piedalīties noteiktās aktivitātēs. Bezdarbnieka pienākumu nepildīšana var būt pamats attiecīgā statusa atņemšanai. Tomēr virknē gadījumu šādu pienākumu nepildīšana var tikt atzīta par attaisnojošu. Beidzoties apstākļiem, kas bijuši par šķērsli ierasties Nodarbinātības valsts aģentūrā, bezdarbniekam tajā jāierodas nākamajā darba dienā. Ar Nodarbinātības valsts aģentūras 2011.gada 23.novembra lēmumu Nr.58 pieteicēja neierašanās Nodarbinātības valsts aģentūrā atzīta par attaisnojošu, un atcelts lēmums par bezdarbnieka statusa zaudēšanu, kā arī norādīts, ka pieteicējs Nodarbinātības valsts aģentūru nav apmeklējis kopš 2011.gada 21.jūnija, tādēļ tam Nodarbinātības valsts aģentūrā jāierodas nākamajā darba dienā pēc darbnespējas beigām. Pieteicējs 2012.gada 28.novembra tiesa sēdē atzina, ka Nodarbinātības valsts aģentūras 2011.gada 23.novembra lēmumu Nr.58 saņēmis 2011.gada 29.novembrī, tas

nozīmē, ka pieteicējs bija informēts par pienākumu ierasties Nodarbinātības valsts aģentūrā.

Pieteicējs nākamajā dienā pēc darbnespējas termiņa beigām Nodarbinātības valsts aģentūrā nav ieradies, tādējādi nav izpildījis Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta ceturtajā daļā paredzēto pienākumu. Kā izriet no Nodarbinātības valsts aģentūras darbinieces 2012.gada 28.marta paskaidrojuma, pieteicējs Nodarbinātības valsts aģentūrā ieradies tikai 2012.gada 26.janvārī. Pieteicēja iesniegtā fotogrāfija tiesas ieskatā neapliecina faktu, ka pieteicējs ir ieradies Nodarbinātības valsts aģentūrā nākamajā dienā pēc darbnespējas perioda beigām, jo no lietas materiāliem nav secināms, kad tieši fotogrāfija uzņemta.

[6.3] Ņemot vērā, ka pieteicējs ir pieļāvis pienākuma nepildīšanu, tad jāvērtē, vai bija samērīgi nepieņemt lēmumu par bezdarbnieka statusa atjaunošanu.

Tiesa uzskatīja, ka pieteicējam ir zināmi bezdarbnieka pienākumi. To apstiprina viņa paraksts lēmumā par bezdarbnieka statusa piešķiršanu. Turklāt persona nevar atsaukties uz likuma nezināšanu kā uz attaisnojošu apstākli.

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments ir norādījis, ka Latvijas Republikas Satversmes 109.pantā noteiktas ikviena tiesības uz sociālo nodrošinājumu bezdarba gadījumā. Tādējādi tiesībām uz bezdarbnieka pabalstu ir konstitucionālo tiesību rangs. Atbilstoši Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 1.pantam likuma mērķis ir izveidot bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta sistēmu, lai nodrošinātu viņiem iespēju atgriezties darba tirgū. Tātad galvenais likuma normu mērķis ir panākt, ka bezdarbnieki saņem atbalstu un rod iespēju atsākt strādāt *(sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2007.gada 3.oktobra sprieduma lietā Nr.SKA-376/2007 14.punktu)*.

No iepriekš minētā secināms, ka Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma normas, kas nosaka bezdarbnieka statusa zaudēšanu, nav piemērojamas formāli, gadījumā, ja persona pēc būtības joprojām atbilst bezdarbnieka statusa iegūšanai nepieciešamajiem kritērijiem, tiesību normu piemērotājam jāņem vērā, ka tiesībām uz bezdarbnieka statusu ir konstitucionālais tiesību rangs un bezdarbnieka statusa atņemšana uzskatāma par būtisku privātpersonas tiesību ierobežojumu.

Tiesa, izvērtējot pieteicēja pieļauto pārkāpumu, secināja, ka pārkāpums ir saistīts gan ar to, ka pieteicējs nav sniedzis izskaidrojumu par neierašanās iemesliem, gan ar to, ka ir kavējis prasmju uzlabošanu un darba iegūšanu, jo pieteicējs savlaicīgi neieradās Nodarbinātības valsts aģentūrā, lai aktualizētu un saskaņotu individuālo darba meklēšanas plānu, neturpināja konsultācijas ar nodarbinātības aģentu un nevienojās par turpmāk veicamajām darbībām vai pasākumiem bezdarba problēmas risināšanai.

Kā jau norādīts, tad tiesībām uz bezdarbnieka pabalstu ir konstitucionālo tiesību rangs. Tomēr šo tiesību realizācijā ļoti nozīmīga loma ir piešķirta pašam bezdarbniekam. Tas izriet no Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta pirmās daļas 1.punkta, kas noteic, ka bezdarbniekam ir pienākums patstāvīgi un ar Nodarbinātības valsts aģentūras palīdzību aktīvi meklēt darbu un pēc bezdarbnieka statusa iegūšanas nekavējoties sniegt priekšlikumus Nodarbinātības valsts aģentūrai individuālā darba meklēšanas plāna izstrādei.

Tātad tieši pašai personai ir pienākums veikt aktīvas darbības, sadarbojoties ar Nodarbinātības valsts aģentūru un iesniedzot priekšlikums, lai atrisinātu bezdarba problēmu. Likumdevējs personai ir paredzējis aktīvu lomu bezdarba problēmas risināšanā, jo, nesadarbojoties – neierodoties Nodarbinātības valsts aģentūrā, nevar tikt aktualizēts individuālais darba meklēšanas plāns, persona nevar tikt iesaistīta aģentūras organizētajos pasākumos un aktivitātēs. Tiesa uzskatīja, ka bezdarbnieka aktīva rīcība, kas vērsta uz darba atrašanu un atgriešanos darba tirgū, ir īpaši svarīga pieteicēja gadījumā, jo no lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs bezdarbnieka statusu ieguvis jau 2009.gada 13.jūlijā, kas nozīmē, ka pieteicējs jau ilgstoši ir bez darba un nespēj atgriezties darba tirgū.

Ievērojot minēto, tiesa secināja, ka pieteicēja pārkāpumu nav pamata atzīt par formālu, pieteicējs ilgstoši neieradās Nodarbinātības valsts aģentūrā, tādēļ Nodarbinātības valsts aģentūra pamatoti pieteicējam neatjaunoja bezdarbnieka statusu un tiesai nav pamata uzdot iestādei izdot pieteicējam labvēlīgu administratīvo aktu, jo pieteicējs nav izpildījis Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 14.panta ceturtajā daļā paredzēto pienākumu.

[6.4] Pieteicējs ir lūdzis arī uzlikt par pienākumu Nodarbinātības valsts aģentūrai piešķirt pieteicējam viņa lūgtos kursus autovadītāja kvalifikācijas iegūšanai.

Saskaņā ar Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likuma 13.panta 1.punktu bezdarbniekam ir tiesības piedalīties individuālajā darba meklēšanas plānā paredzētajos aktīvajos nodarbinātības pasākumos, kā arī saņemt citus Nodarbinātības valsts aģentūras pakalpojumus.

Ņemot vērā, ka pieteicējam no 2011.gada 20.septembra līdz 2012.gada 16.maijam nebija piešķirts bezdarbnieka statuss, attiecīgi šajā periodā pieteicējs nevarēja pretendēt uz aktīvajiem nodarbinātības pasākumiem, kas paredzēti bezdarbniekiem. Tiesa atzina, ka tai nav pamata uzdot Nodarbinātības valsts aģentūrai izdot labvēlīgu administratīvo aktu par kursu nodrošināšanu pieteicējam vai par atjaunošanu rindā uz kursiem par laika periodu no 2011.gada 20.septembra līdz 2012.gada 16.maijam, jo persona, zaudējot bezdarbnieka statusu, zaudē tiesības pretendēt arī uz nodarbinātības pasākumiem bezdarbniekiem.

[6.5] Pieteicējs ir lūdzis atlīdzināt viņam morālo kaitējumu Ls 15 000 apmērā.

Tiesa lietā nekonstatēja, ka Nodarbinātības valsts aģentūra būtu rīkojusies prettiesiski, tāpēc atzina, ka tai nav pamata atlīdzināt pieteicējam morālo kaitējumu.

[7] Par Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 14.decembra spriedumu /pers. C/ iesniedza apelācijas sūdzību, norādot, ka pieteikums netika izskatīts pēc būtības, tiesa ir atteikusies pieprasīt pieteicēja pieprasītos pierādījumus, tiesas spriedums ir pretrunā ar likumu un tiesnešu darbībām, kas netika veiktas.

[8] Par pieteicēja apelācijas sūdzību Nodarbinātības valsts aģentūra iesniedza paskaidrojumus, norādot, ka nepiekrīt tai pilnībā. Papildus tiesai tika iesniegti pierādījumi, ka no pieteicēja par labu atbildētājai ar Rīgas apgabaltiesas civillietu tiesu kolēģijas 2012.gada 12.jūnija spriedumu ir piedzīti naudas līdzekļi Ls 64,76 par transporta izdevumiem un izmaksāto stipendiju. Tiesas spriedums stājies spēkā 2013.gada 7.oktobrī.

[9] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 304.panta pirmo daļu administratīvā lieta tiek izskatīta rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[10] Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi pirmās instances tiesas sprieduma pamatojumu kopsakarā ar atbildētāja sniegtajiem paskaidrojumiem un apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Administratīvā apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesas konstatētie faktiskie un tiesiskie apstākļi, uz tiem balstītie secinājumi ir pareizi un pirmās instances tiesas spriedumā sniegtais pamatojums ir pilnībā pietiekams.

Līdz ar to Administratīvā apgabaltiesa, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturto daļu, pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai (sk. šā sprieduma [6.1] – [6.5] punktu) un atkārtoti izvērstāku argumentu izklāstu nenorāda.

[11] Izvērtējot pieteicēja apelācijas sūdzības saturu, apgabaltiesa atzīst, ka pirmās instances tiesa ir pārbaudījusi un izvērtējusi visus būtiskos pieteicēja argumentus, sniedzot izvērstu motivāciju, kādēļ pieteicēja argumenti ir atzīstami par nepamatotiem un kādēļ pieteicēja pieteikums ir noraidāms. Citus lietas izspriešanai būtiskus argumentus pieteicējs apelācijas sūdzībā nav norādījis.

Pieteicējs nav arī norādījis, kādus lietas izspriešanai būtiskus un nozīmīgus pierādījumus tiesa nav izprasījusi un novērtējusi.

Pārbaudot pirmās instances tiesas spriedumu, konstatējams, ka tiesa ir pārbaudījusi lietā iesniegtos pierādījumus, dodot tiem savu novērtējumu. Ja pieteicējs nepiekrīt tiesas sniegtajam pierādījumu novērtējumam, tas nav pamats apgalvojumam, ka tiesa nav vērtējusi pierādījumus.

Ņemot vērā, ka prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, bet gan ir saistīts ar pamatprasījumu, tad, konstatējot, ka pieteicēja pieteikums ir nepamatots un noraidāms, arī prasījums par morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

Noraidīt /pers. C/pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnesis referents M.Birzgalis

Tiesneses A.Šteinberga

V.Zommere